

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

PUERPEARUM FEBRE.

DISSEMINATED

IN THE

PHYSICAL

76g
DISSERTATIO MEDICA,
INAUGURALIS,
DE
PUERPERARUM FEBRE.

QUAM
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Præfeci;

NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;
PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINÆ HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subijcit

JOANNES PENTLAND,
HIBERNUS,
Societ. Reg. Phys. Edin. Soc. K

ET
Ad acta edenda ab electis,
Societ. Chirurg. Obstet. Edin. Soc. Hon. et Præf. An.

NEC NON
Societ. Med. Dublin. Soc.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

*Rite maturos aperire partus,
Lenis Ilythia, tuere matres.* Hon.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIX.

DISSERTATIO MEDICA
IN AUGURATIS
DE
FURPERARUM TURRE
AUCTOR
D. GUILIELMUS ROBERTUS
M.D.C.C.C.

JOSEPHO CLARK, M.D.

Puerperarum Nosocomii Dublinensis

MEDICO PRIMARIO;

Artis obstetriciae

PRÆLECTORI;

Et

Regiae Academiae Hibernicae

Socio:

ANIMI,

Ob multa illius erga se beneficia.

GRATI

Pro pignore,

HOCCE, quantum sit cunque, TENTAMEN,

Ea, qua par est, observantia,

SACRUM

Esse voluit

Discipulus devinctissimus,

JOANNES PENTLAND.

JOSEPHO CLARK, M.D.

Paraphrasing Notionally Delineated

MEDICO EPIGRAMA

Alibi Opusculum

PRELUDII

Epigrammatis Libellus

ANNO

MDCCCLXXXVIII

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

PUERPERARUM FEBRE.

PROOEMIUM.

CUM leges quas alma haec Academia instituit,
unumquemque medicos petentem honores, de
quadam medicinae re differere jusserint; his obtempe-
rans, pauca de Puerperarum Febre, summo studio, et
quam brevissime potero, mecum statui. Cur hunc,
prae caeteris, morbum seligerem, occasio ejus et vim et
A cursum

cursum studiose observandi, quae Dublini, 1787mo anno, sese obtulit, quo tempore medicinae studio ibi essem versatus, sola fere causa est. Eo enim tempore, in puerperarum ejus urbis nosocomio, per totum imperium Britannicum antiquissimo, et quidem hodie celeberrimo, magna inter puerperas vis febris coorta est. Rebus quae tunc ibi acciderunt summa cura notatis, pauca, in hac dissertatione, iis, ab auctoribus ante me jam traditis, addere, mihi, hoc tempore, in animo est.

H I S T O R I A.

Hic morbus paroxysmo, ei febris intermittens simili, incipiens, mulierem, secundo tertiove post partum die, haud raro corripit. Quo autem accedat, ita variat tempus, ut aliquando admodum fiat incertum. In monumentis enim medicinae quaedam extant exempla, ubi in mulierem, viginti quatuor post partum horis vix elapsis, ingruerit. Nonnulla sunt quoque exempla, in quibus, ante foetum quidem expulsum, accesserit haec febris,

febris, et cum doloribus parturientis sese confuderit^a.
Nec defunt denique exempla, in quibus non, ante quartum vel quintum, vel etiam duodecimum^b diem, primum suum impetum fecerit^c.

Febre invadente, vel brevi saltem post, aegrota de intenso ac fere intolerabili conqueritur dolore; qui regionem hypogastricam praecipue occupat atque infestat, indeque ad omnem abdominis partem sensim seriusque permanat; atque adeo acutus saepe evadit, ut aegrota, corpore quidem levissime tacto, graviter doleat et excrucietur.

^a Vide Hulm. p. 4.

^b Hom.

^c Ex aegrotis in Nosocomio puerperarum Dubliniensi, una, duarum post partum horarum spatio, mortem obiit. Per decem ante partum dies, adulterinis laboraverat doloribus; et quadraginta, post ruptas membranas, horas, foetus fuerat forcipibus extractus. Cadavere inspecto, eadem prorsus morbidae species oculis obversatae fuerunt, quas secta cadavera cacterarum, quas haec febris abripuerat, puerperarum, exhibuerunt. Ex hoc, et quibusdam aliis huiusmodi exemplis, Doctor Clark, cui puerperae in Nosocomio, curae, eo tempore, erant, hanc febrem interdum mulieres, foetu quidem nondum expulso, corripere, recte existimavit.

crucietur. Abdomen fere semper est molle; interdum quoque graviter tumescit; sine vero inflammatione aut rubore externo. Vomitus plus minusve, prout intensior vel levior sit morbus, violentus est; quo urgente, materia biliosa, coeae faeces referens, sursum ejicitur. Longe autem abest, ut, hac in febre, ultimum hoc symptoma semper adsit. Incipiente enim morbo, alvus persaepe, prout morbus graviore aut mitiore sit indole, plus minusve adstricta est; in diarrhoeam tamen nunquam non desitura. Omnia ad alvum dejiciendam molimina, acuto qui cito postea remittit dolore, semper stipantur. Alias, sed perraro, alvus manet naturalis; saepius enim molestissima diarrhoea laborat aegrotans.

Capitis, praesertim circa tempora atque oculorum cava, acutus fere semper adest dolor, una cum insolita debilitate, anxietate, et circa praecordia oppressione; pari, ac morbus ipse, ratione gravefcens aut remittens.

Arteriae, febre primo adveniente, parum saepe afficiuntur; nisi quod ictibus, paululo solito plenioribus, crebrioribusque micent. Saepius autem earum pulsus
plenus

plenus et durus est; et, dum ita se habet, symptomata alia, nec incerti nec fallaces diatheseos phlogisticae indices, sese ostendunt. Haec vero, progrediente morbo, decedunt omnino; pulsusque ictum debiliorem atque frequentiores relinquunt.

Lochiorum fluxus interdum parum impeditur; alias autem quantitate solito pauciore, graveque olentia, effunduntur; omnino fluere rarissime desinunt. In plerisque mammae relaxantur et flaccidae fiunt; atque lac omnino effluere desinit, vel saltem paucius secernitur.

Remissio, viginti quatuor circiter horis, post primum febris accessum, interdum accidit; sed pro signo salutifero fere nunquam propterea habenda est; quod rarissime postea regreditur. Futuri ob anticipationem periculi, seu ob mortis instantis metum, aegrotæ, a primo morbi accessu, continuo fere pervigilio fatigatur.

Capitis dolor, qui, quam omnia fere cætera signa, gravius urget, hoc sibi proprium habet, ut cum raro,

nisi

nisi forsan morte instante, vel appropinquante saltem, delirium insequatur.

Per totum morbi decursum, id quod magnopere quidem mirandum est, aegrotans, donec extremum fere trahat spiritum, sui compos manet. Hoc fortasse, sicut Doctori Hulmio videtur, rapido morbi ad infelicem suum exitum cursui, recte attribui possit. Quam ob rem, aliter ac in diuturnioribus morbis, quique suum lentius peragunt cursum, tempus ad statum cerebri mutandum, hac in febre, deficit.

Morbo accedente, albida fit lingua et humida; postquam autem aliquanto longius progressus fuerit, albescente obducitur materia; Nonnunquam vero, et haud quidem raro, arefcit durefcitque; atque fusca ipsa quoque materia, mox fusci evasura coloris, obtegatur. Fusca quoque sorde, et ad nigritiam vergente, interdum oblinuntur dentes.

Virium prostratio cursu adeo celeri subit, ut, post primum vel secundum diem, ex quo tempore accesserit febris,

DE PUERPERARUM FEBRE.

7

febris, lectulo sese movere aegrotae haud quidem valeant. Faeces, insciente quidem aegrotâ, dejiciuntur; urinaque fluit. Colliquativi erumpunt sudores. Totum convellitur genus nervosum. Et, serius vel citius, mors illachrymabilis advenit.

Excepta ea signorum diversitate, quae, hac in febre, oritur ex aegrotarum aetate, temperamento, corporisque habitu, paucos fortasse morbos, quorum signa, ferè minus interrupta, sese excipiunt, aut in quibus morbidæ, cadaveribus sectis, species minus inter se discrepant, inveniemus. Hunc morbum contagiosum esse, plerique auctores existimant. Puerperas sæpe, rarissime autem alias, invadit.

Morbidæ species, quas in conspectum dederunt cadavera incisa.

Phaenomena, quae secta hoc morbo mortuarum cadavera, nostris oculis, in nosocomio jam dicto, sese obtulerunt, quaeque ex iis a Homio ingenioso recensitis, parum diffident, quam paucissimis enarrabo.

Inflammatiô

Inflammatiō plus minusve violenta, per totum peritonaeum sese diffuderat; sed, in nulla abdominis parte, inflammatiō altius, ac in hanc membranam, penetraverat. Omentum veluti tabe consumptum; nunquam tamen, etsi Hulmio Leakioque aliter visum est, gangraena affectum. Intestina graviter inflammata omnia. Peritonaci inflammatiō, maxime circa caput caecum, violenta fuit. Abdominis cavo, feri luteoli, turbidi, et aliquando etiam male olentis, sex vel septem circiter librae, semper repertae sunt; et, hoc super sero, praesertim in pelvi circa uterum, quoque coagulabilis gelatinosaeque natabat materia; quae ex visceribus exudaverat, eademque obducebat. Intestina tenuiora flatus fere semper distendebat; atque ex cadaveribus quibusdam, integumentis musculisque incisis, copia aëris foetidi, magna vi, erupit. Sese in consuetam magnitudinem plerumque contraxerat uterus; et, incisus, praeter inflammationem soli peritonaeo inductam, usitata omnia edidit signa sanitatis. Gangraenae sphacelique signa, nisi in cadaveribus nimis longo post mortem tempore sectis, nunquam adfuerunt.

DE CAUSIS PRÆDISPONENTIBUS.

Corpus, nullo in statu, aequè, ac post partum, esse feбри obnoxium, satis, credo, inter omnes convenit. Hoc duabus ex causis oriri videtur,

Debilitate, scilicet, et

Irritabilitate, adauctis.

Quae causae puerperas solito debiliores reddunt, eae multiplices variaeque inveniuntur. Et animi enim et corporis defatigatione, quam gravidæ perpetiuntur, silentio præterita, magna quoque nutrimenti copia, quam, novem per menses, ut foetui suppeditent, omnino necesse est, magnam per sæpe debilitatem inducit. Eam, quae inde supervenit, debilitatem, et sanguis quem mulieres, parturiendi tempore, ammittunt, et sanguinis qui, mensibus graviditatis nondum completis, sese per

uteri vasa circumegit, in novum, uteri post partum contractione, cursum derivatio, magnopere adaugent.

Irritabilitas quae graviditatem comitatur, magnam anorexiam et dolorem ventriculi, atque molestum mammarum sensum fere semper concitat. Haec ad irritabilitatem, ideoque ad febrem proclivitas, ex quo mulier conceperit tempore, locum obtinet; mulieres enim, dum vix adhuc gravidae redditae fuerunt, solito timidiore evadere conspiciamus; et si, eodem quoque tempore, inducta, quacunque ex causa, debilitas fuerit, eo morbis affici fiunt proniores. Hanc rationem satis habere veritatis, ex eo apparet, quod, quo debiliores puerperae, ulla ex causa, redditae fuerint, eo in majore contagionis discrimine versantur.

DE CAUSIS EXCITANTIBUS.

Quae ad hanc febrem inducendam plurimum pollent causae, eae sunt, aer stagnans; omnia, qualiscunque sint generis, quae corpus ad inflammationem proclive reddunt,

reddunt, ut cibi scilicet conditi, vel cupiditate non urgente, vel nimia saltem copia vorati; spirituosi, qualescunque sint, liquores: Contraria ex parte, diaeta, quam conveniat, parcior; putridorum, quae in nosocomiis generantur, effluviolum contagio; frigus, praesertim humidum, vel calor nimius corpori admotus; immodicae, praecipue sanguinis, evacuationes; nimis arctis abdomen fasciis involutum; alvus astricta; his varii animi affectus, nimirum, anxietas, gaudium, ira, alique non pauci, quos hic memorare usitata hujusmodi dissertationum vetat brevis, accedere possint; vituperanda denique munditiae incuria.

His ex causis, quae, hac in ratione, ultime recensentur, novissimumque quasi agmen claudit; ea, omnibus fere nosocomiis, crebriores, quam caeterae, effectus graviorefque producit. In omnibus enim inopia morbisque laborantium alyis, perraro, nisi neglectis munditiis, stragulisque et cubiculis non ablutis et expurgatis, in puerperas ingruit febris; neque unquam, hac non sovente causa, inveterascit aut contagiosa evadit. Ita Dublini res eo sese habuit tempore, quo ibi medicinae studiis

studiis incubui. Tunc enim temporis, puerperarum numerus solito major, ut nosocomii beneficiorum esset particeps, petivit; et, eam ob causam, ut omnes aedium partes penitus expurgarentur, utque lectorum fulcra de novo collocarentur commodiusque, inter eos, qui his moestis aegrotarum praeessent sedibus, sapientissime benignissimeque agebatur. Interea autem ibi, magna, inter puerperas, vis febris coorta est; quod salutiferum hoc consilium, aegrotisque in posterum tam multum profuturum, irritum fecit.

Eadem haec causa, neglecta scilicet munditia, plurimum, in regio hujus quoque urbis nosocomio, tum potuisse videtur, cum in puerperas invasit febris, et, per quoddam tempus, magis indies increbuit. Doctor enim Youngius, medicus non minus in morbis ad causas indagandas sagax, quam in curandis peritus, et nosocomii, eo tempore, medicorum unus, hunc ingravescentem morbum neque levare, neque omnino tolli posse, aedibus non prius expurgatis, perspexit et affirmavit. Hae jam recensitae causae, accedente insuper coeli intemperie, febris, quae tantam puerperarum saepe edidit stragem, si

non solae, saltem praecipuae, esse videntur. Aëra, multas ob causas, pestiferum evadere posse, ab omnibus rerum physicarum peritis conceditur. Quales sint autem eae causae, multo explicare difficilius est; adeo sunt enim obscurae, ut non, nisi ex quos edunt effectibus, eas esse, cognoscere possimus.

DE MORBI NATURA,

Quas, hac de re, apud auctores invenimus opiniones, eae admodum sunt variae. Omnes enim fere homines, ne medicis quidem exceptis, ad concipiendas variis de rebus quae sensibus obversantur notiones, quam ad res ipsas studiose observandas, proniores sunt; ideoque, generalia praecepta specialibus ex rebus, hisque per saepe obiter tantum observatis, colligere festinant. Rebus igitur ita sese habentibus, clarissimorum tantum auctorum, qui hac de re scripserunt, opiniones, quam brevissime potero, seligere, mihi nunc in animo est. Quibus fideliter traditis, dein talem de ipsa morbi natura

tura proferre opinionem, taliaque cum medendi consilia proponere, aggrediar; qualia et veritati, et meae peritissimorumque experientiae medicorum, consentanea esse videantur.

Afyllis quae morbis laborantibus paterent nondum exstructis, omnes quidem medici, hunc morbum unquam contagiosum evasisse inscientes, suam, vel ex obstructis lochiis, vel ex lactis metastasi, originem fere semper ducere existimaverunt. Exaedificatis autem nosocomiis, opportunior hujusce febris et causas et naturam investigandi cognoscendique occasio medicis oblata est; ideoque, tempore et diligentia ad hunc morbum observandum adhibitis, cum, etiam si nihil obstaret, quo minus dictae modo evacuationes optime sese haberent, nihilominus puerperas, vi et periculo haud imminutis, invadere, compertum est.

Qua re cognita, medici aliam et probabiliorem causarum hujus morbi rationem reddere, summo studio conati sunt. Proximam ejus causam esse vehementem intestinorum inflammationem, et Hulmio et Leakio, utrisque

utrisque penitus medicinae scientia imbutis, visum est : Quantum autem ad causas ipsas, quibus haec inducatur inflammatio, attinet, diversas in sententias, et prorsus inter se contrarias, iverunt. Ille, eam ex uteri pressura, graviditatis tempore, oriri ; hic autem, ex eadem hac pressura amota, censet.

Hulmius pro sua opinione ita differit. Qua, ait ille, uterus ampliatur ratione, eadem intestina premet, et, sex mensibus fere elapsis, ea multum gravabit. Appropinquante itaque parturiendi tempore, intestina in tam angustum spatium coarctabit uterus, ut fieri non possit, quin in iis sanguinis motus magnopere impediatur. Hinc igitur evenit, ut, in minusculis horum viscerum vasis, nimia congeratur sanguinis copia : Quacirca, tunicae quoque ampliorum quidem vasorum nimis distenduntur, ideoque iisdem nonnihil atoniae inducitur. Inde vero mulier, dum uterum gerit, propter sanguinis ad uterum cursum, nullum incommodi accipere videtur.

Poetu autem expulso, uteroque iterum collapsō, sanguis, idem ait auctor, in novum divertitur cursum, in vicinorum praecipue intestinorum vasa; quae, propterea quod, ob pressuram modo dictam, atonica evaserint, haudquaquam ad sanguinem cum propellendum pollent, quem adaucta nunc accipiunt quantitate. Necessē est igitur, ut etiam plus, quam prius, distendantur, utque, his periculosa tandem inflammatio inducatur.

Quum, Leakii opinionem inter et eam nunc propositam, nihil intersit, nisi quod jam supra memoravi, argumenta ejus proferre, a re, de qua nunc agitur, alienum esse videretur.

Quamvis solertia horum utriusque auctorum magnopere quidem miranda est; attamen, veritate duce, opus est, ut eorum opinionibus, utpote parum certis, parvum fidei adhibeamus. Si Hulmii enim theoria veritati congrueret, quidnam afferri posset rationis, Quare, utero adhuc gravido, ideoque intestina et omentum graviter premente, morbus hicce non magis saeviret? Quare effectus nunquam, nisi post causam amotam, sese
osten-

ostenderent? Quare idem hic morbus non latius crebriusque grassaretur; praesertim cum gravidis omnibus remota ejus causa, uteri scilicet in omentum et intestina pressura, semper adsit?

Nec mihi cum Leakio, hanc inflammationem ex amota uteri pressura pendere, convenit. Secundum hanc enim opinionem, verisimilis nulla morbi ratio reddi posset. Namque si inflammatio, quae in puerperarum febre inducitur, nullam, praeter uteri pressuram, agnosceret causam, fieri quomodo posset, Ut hic morbus nunquam contagiosus evaderet? Ut cum crebrius facientem, citiusque puerperas post partum invadentem, non observaremus? Ut eadem prorsus signa quibus dignoscitur hic morbus, interdum in nutricibus, iisque quae parturientibus assidere solent, sese ostenderent? Utque, denique, rimatis earum visceribus quas remittens vel intermittens secum rapuerit febris, morbidas plane easdem species, quae nobis obversantur oculis, exploratis visceribus earum, quas febris puerperarum propria abstulerit, haud raro aspiceremus?

Ob has igitur rationes, utriusque theorias pro dubiis habere, mihi fas est; omenti enim et intestinorum inflammatio, pro effectu hujus morbi, quam causa, rectius habenda est. Graviditas, etsi mulieres ad febrem solito procliviores reddat, attamen, quum hicce morbus interdum evadat contagiosus, praecipua ejus causa remota existimari non potest.

Aëra contagionis vehiculum esse, ab omnibus conceditur; sed, quod ad contagionis naturam attinet, magnopere inter se dissentiunt auctores. Eam sui generis contagionem esse, medicorum nonnulli propterea existimaverunt; quod rarissime alias, nisi puerperas, afficit. Cum vero earum, quae mulieres huic contagioni obnoxias reddunt, causarum indolem respicimus, quarum sine conspiratione, ipsa haec contagio agere non potest: Rationem ab ejus actione praecavendi: Et denique diros quos edit effectus: Ut credamus potius adducimur, hanc esse speciem ejus contagionis, quae, ut Culleno videtur, synochum efficit; ita tamen miti praeditam indole, ut eas tantum afficiat mulieres, quas quaedam causae admodum in febrem proclives fecerunt.

DE MORBI DIAGNOSI.

Et si haec febris a caeteris morbis, signis iis quae supra memorata habui, praesertim acutissimo eo abdominis sensu, quo tactus evaserit impatiens, discriminari potest; attamen, quoniam multum est periculi, ne nonnulla ex ejus symptomatis, cum iis confundantur, quae, aliis in morbis, sese ostendunt; ut praecipuas res, quibus ab aliis differat morbis, in hac dissertationis parte memorem, omnino opus est.

Acutissimi abdominis dolores qui hanc comitantur febrem, a doloribus iis qui post partum subeunt, in hoc plane differunt; quod illi, per totum morbi decursum, gravissime, urgent; dum hi nunc omnino cessant, iterumque, quoddam post intervallum, redintegrantur. Quinetiam his nulla adest febris, neque signa ejus propria; quorum autem utraque illos semper comitantur. Periculosissima haec febris, ab ea cui Lacteum inditur nomen,

nomen, vehementissimo abdominis dolore, tactusque quidem levissimi impatientia, facillime dignoscitur. Praeterea, mammarum tensio, et pungentes circa mammas atque axillas dolores, puerperas febre implicitas nunquam infestant. Ab uteri denique inflammatione, in hoc differt; quod nullum gravedinis tumorisve sensum, neque dolorem, in uteri regione, urentem, pulsatilem, seseque in partes diffundentem vicinas, habet.

Hi praecipui esse morbi videntur, qui ullam puerperarum febris similitudinem habent. Plerique quidem auctores, qui de hoc morbo tractaverunt, signa quaedam, quibus febre miliari dignoscatur, referre conati sunt: Hoc autem fieri posse quis credat, qui verba celeberrimi Culleni secum reputaverit? Dicit enim hic auctor,

“ I cannot find that any symptom, or concurrence of
 “ symptoms, are steadily the same in different persons,
 “ so as to furnish any specific character of this disease.”

DE PROGNOSE

Si natura mulierem habitu debiliore finxerit; si forte, immodicae post partum exinanitiones, naturali eam vigore spoliaverit; vel si denique morbus vi insolita, statim post partum, ingruerit: Eo citius febris suum peraget cursum, eoque majore in periculo aegrota versabitur. Permultae infelicissimae hujus generis puerperae, ante viginti quatuor, post primum febris accessum, horas, morti occubuisse, in medicinae monumentis feruntur. Saepius vero morbus hicce, non, nisi paucos post dies, ultimam suam metam attingere, medicis observatus est.

Temporis autem spatium quod rapido perlabitur cursu, propterea quod magnopere variat, accurate definire nondum potuerunt medici. Dies tamen undecimus a prima febris aggreffione, pro critico habetur die, quo alterutram in partem usitatius inclinat. Sed quocunque

cunque tempore morbus leniorem sese ostendat, aegrotam ex omni mox evasuram periculo, certa nulla febris decessus signa praesagiunt. Senfim convalescit puerpera; et curatio omnino, sed paulatim, perficitur, vel vomitione sponte concitata, vel diu atque creberrime iteratis dejectionibus biliosae istius materiae, quam, febre primo ingruente, in ventriculo existere, supra demonstravimus.

Inauspicatissimum igitur praesagium habendum est, quoties aegrota adeo evasit debilis, ut multum sit periculi, ne vires non valeant ad eas ferendas evacuationes, quibus exitiosus hic morbus saepissime solvitur. Quotiescunque autem lochia in pristinum redierint statum, tumor et acutissimus dolor abdominis sese remiserint, atque humuerit cutis, nil tum periculi extimescendum est.

Frequens arteriarum pulsus, qui, in hoc morbo, fere semper obtinet, index discriminis tam quidem certus est, ut, quamvis caetera omnia symptomata decrescant, et morbus ipse fere omnino evanescere videatur; tamen,

nisi

nisi arteriarum pulsus eadem tardescant ratione, maximum est periculum, ne vel ipse hic morbus redeat, vel subeat alius.

Diarrhoea, post primum febris accessum, aegrotam invadens, tardiore arteriarum pulsu paulatim superveniente, salutem indicat: Sed si, post crebriores alvi dejectiones, seu naturaliter seu remediorum ope concitatae, arteriae nihilo rarius micarent, hoc pro certissimo indicio puerperam in summo discrimine versari habendum est.

Puerpera, cui, graviditatis tempore, astricta fuerat alvus, plus extimescendum habet periculi, quam si, dum uterum gereret, alvus modice soluta fuisset.

DE PROPHYLAXI.

Hunc morbum unquam publice grassari, ante circiter quadraginta duos abhinc annos, medici omnes prorsus ignorabant,

ignorabant, 1746to anno, in Nosocomio Parisiensi *, fu-
neſte ſaevit. Decem poſt annos, Lugduni magnam in
puerperarum noſocomio ſtragem feciſſe, ex medicinae
monumentis accipimus.

Anno 1772do, Doct̃or Leakius, in accurata hujus
morbi ratione quam ſcriptam edidit, omnia ejus refert
ſigna, ſicut ſeſe, in Britannico puerperarum noſocomio,
eo tempore, oſtendebant. Hic auct̃or eſt, viginti qua-
tuor puerperas, intra ſex menſes, a quo tempore febris
primum in eas impetum feciſſet, morti occubiſſe.

Dominus Whitius memorat, ſe certiore, a viro
ſpectatiſſima fide, qui 1761mo, in privato Londini No-
ſocomio puerperis medicinam, uſque a Maii fine ad fi-
nem Julii, morbo tum graviſſime ſaeviente, adhibuit,
factum fuiſſe; viginti hoc morbo implicitas, e vita de-
ceſſiſſe; et duo cadavera humata fuiſſe, una in arca in-
cluſa, quo tam infelix medicorum ſucceſſus minus ap-
pareret.

In

* Gallice, Hotel Dieu.

In alio puerperarum receptaculo, vico Brownlowiano, sito, cujus cura Doctori Huntero demandata fuerat, triginta duae puerperae hac febre, spatio duorum mensium, correptae sunt; quarum una tantum superstes evasit.

Hiemali 1773tii anni tempestate, in puerperas Nosocomii Edinburgeni adeo funeste ingruit, ut quas corripuit, earum unaquaeque mortem obiret. Doctor Youngius, quinque aegrotis amissis, et morbo etiam tum saeviente, parturientibus puerperarum cubiculo nosocomii interdixit. Ex duabus in clinicorum receptaculum postea acceptis, cui, eo tempore, Doctor Homius praefectus est, una interiit.

1782do anno, Douletius Regiae Parisiorum Societati narratiunculam, de signis hujus febris, et de ratione eam medendi in nosocomio Parisiensi, ubi, per duodecim fere annos, exitiosissima fuerat, edidit.

Eadem haec febris, his in puerperas in Nosocomio Dubliniensi ingruit contagiosa. Anno 1774to, ex du-

centis octoginta octo puerperis, quas Fosterus^a memoratas habet, tredecim oblerunt. Anni 1787mi, Martio et Aprili mensibus, quo tempore ibi studiosus eram medicinae, ex centum viginti octo, quae in nosocomio pepererant, undecim hac febre correptae sunt; quarum septem mors secum abstulit. Funestissima haec omnia exempla, acerbissimam hanc febrem esse atque exitiosissimam, satis superque demonstrant.

Quum igitur hic morbus adeo sit periculosus, ab ejus impetu praecavere, proprium medicorum officium esse debet. In hunc finem, ut mulieri, non solum post partum, sed etiam dum uterum gerit, summam adhibeant curam, omnino opus erit. Dum etenim adhuc gravida sit, maximo ex usu mulieri erit, eas res studiosissime vitare, quae eam feбри post partum opportuniorem faciant. Mulierem igitur, ex quo conceperit tempore, usque ad ultimum fere diem graviditatis, modica uti exercitatione oportet; utpote quae corpus firmum reddat. Vestimenta arte ligata omnino vitanda sunt. Ut

^a Vide Foster. Med. p. 383.

ex nimia abdominis coarctatione permultum periculi extimescendum est, laxis amicti vestimentis, per totum graviditatis spatium, illam oportet. Diaeta nutriente, non autem stimulante, utatur. Alvus astricta, siue praeter naturam soluta, studiose vitanda est; et, si non semel, in dies, moveatur, auxilium petendum est ex laxantibus remediis. Inter parturiendum, et post labores finitos, humiditas, quatenus id fieri possit, sedulissime caveri debet.

Foetu expulso, abdomen statim fasciis leviter cingendum est; ne, ob pressuram uteri subito remotam, sanguis in vasa vicinorum viscerum nunc expedita, a cerebro nimis copiose irruat; quod si accadat, ingens periculum est, ne mulier in gravem animi defectum ruat praecipue. Maximo quoque ex usu erit, purum aëra in cubiculum admittere; ita tamen, ut puerperae lectus cursui ejus ne objiciatur. Quod ad diaetam attinet, sua voluptas quamque trahit; et nihil hic vetat, quo minus unicuique quodammodo indulgeamus. Quoties autem puerpera plethorico est habitu, lautiore diaeta interdicatur. Rarissime vero, ante secundum vel tertium

tium a partu diem, cibum, sua sponte, puerperae appetunt.

Denmannus, Sydenhami vestigiis insistent, hanc febrem saepissime eo excitari censet, quod puerperae, nimium infirmae adhuc valetudini credentes, e lectis maturius surgant. Contraria autem opinione est Whiti-
us: Ait enim, molesta multa symptomata, ex lochiis in utero et vagina morantibus, suam originem ducere; atque, quo ab his malis caveatur, ut caput puerperae humerique altius solito suffulcirentur, atque, quoties capiat cibum, erecta in lecto sederet, nobis sedulo persuadet. Hic autem ulterius, quam convenit, progressus est; propterea quod, ne immodica sanguinis profusio inducatur, ex quem ille instituit usu, grave periculum est.

In medio igitur, has inter sententias, tutissime ibimus. Tertium post diem, ut usque decumbat, nil fere opus est. Tranquilla, et, quantum id fieri possit, a metu, ira, odio, nimio gaudio, caeterisque animi perturbationibus, quae excitant mentem aut deprimunt, vacua ser-

vari

vari debet. Permulta enim exempla enarravit Smellius, ubi, has ob causas, puerperae adeo inquietae evaserunt sollicitaeque, ut salutiferae obstruerentur secretiones, et subirent febris, convulsiones, mors.

Primo aut secundo, post partum, die, alvus, si opus erit, leniter cieri debet; vel, quocunque alio tempore, puerpera molesto abdominis sensu vel dolore afficiatur; etiamsi id, paucas post partum horas, accideret. Quaedam ipse vidi exempla, ubi puerperis permultum commodi talis usus attulit. In nullo enim puerperarum domicilio, varia quae alvum leniter cient medicamenta, saepius liberiusque, quam in nosocomio Dubliniensi, adhibentur; quod pro praecipua forsan causa, quare pauciores, pro rato qui eo ingreditur numero, quam alibi, moriuntur, habendum est. Febrem enim, de qua hic agitur, ibi minus, quam alibi, funestam esse; unicuique, ex puerperarum tabulis^a ejus aliorumque nosocomio-

rum

^a Vide Act. Reg. Societ. Lond. vol. 76um, ubi has editas invenies, ab erudito et ingenioso Doctore Clark nosocomii medico, sub finem ejus dissertationis de causis, quare mors plures virilis, quam muliebris sexus, secum rapit.

rum perlectis, inter seque comparatis, satis apparebit ; neque ulla probabilior, quare id fieret, causa afferri potest, quam quae modo fuit allata.

Quoniam, quamdiu et quā copia lochia effluere debeant, nondum inter medicos convenit ; et quoniam, etiam cum fluere cessant, hoc morbi signum, quam causa, potius habendum est ; nihil opus est, ut, hac in dissertatione, magnam iis attentionem adhibeamus.

Circiter triginta sex post partum horas, lac fere semper secerni incipit ; cuius praenunciū sunt dolores fugaces, acuum instar, pungentes, et gravedinis circa pectus sensus. Tum puerperam lac praebituram, statim infanti ubera admoveere oportet ; quo, si aliquid lactis jam secretum fuerit, locus, eo exsucto, copiosiori relinquatur secretioni, vel quo lac, nil adhuc secreto, citius sugendo secernatur. Qua re facta, lactea mammarum vasa vix unquam ita distendi possunt, ut febrem inducant.

Matre

Matre infanti lac non praebitura, mammas nunquam sugendas esse, censet Whitius. Hoc plurimum salutis mulieri saepius afferre, libentissime quidem conceditur. Autem semper afferre, non negare non possum. De uno enim exemplo certior factus fui, atque aliud ipse vidi, ubi mulier mente evasit capta, neque prius in se rediit, quam lac ex uberibus elicatum fuerat. Rara quaedam igitur exempla existere possint, ubi de aegrotatactum erit omnino, si ad lac elicendum non tempestive decurratur.

Quoniam autem ad hoc nunquam, nisi suprema urgente necessitate, decurrendum est; matrem meretriciae nutrici infantem mandaturam, inter primos ad obfistendum lactis secretioni conatus, ad medicamenta, quae alvum leniter moveant, confugere oportet: Ut-pote solas res, quibus ab his malis, quae ex hac secretionem repressa oriantur, praecaveri possit.

Omnibus his rebus rite observatis, et praeterea ea quam deceat cura munditiis adhibita, funestam hanc febrem rarissime puerperas invasuram, mihi quidem per-

persuasissimum est. Verum quum, medicorum conatibus nil obstantibus, hic tamen morbus interdum ingruat; si finem huic dissertationi prius imponerem, quam efficacissimam quoque medendi absolvissimam rationem, magnopere quidem culpandus haberer.

Consilium medendi duplex est:

Primo enim vim Reactionis imminuere; dein,

Secundo, Debilitatis vel causas omnino tollere, vel, si id fieri nequeat, saltem ejusdem effectibus obistere, medicos oportet.

In recensendis praecipuis hujus morbi causis, quemdam dixi esse corporis statum, qui, puerperas contagioni opportuniore reddendo, plurimum, mea saltem opinione, ad febrem, de qua hic agitur, iis induendam conferret. Et, postquam quidem formam sibi propriam induit morbus, exquisita sensibilitas etiamnum manet, qua omnia symptomata magnopere adaugeri videntur. Hanc, aliqua ex parte, hebetare, pro re maximi quidem momenti

momenti habendum est; propterea quod, nimia hac sensilitate obtusa, molestissima febris symptomata idcirco mitescunt, ideoque ipsam citius omninoque tollere, multo facilius evadit.

Ad hoc efficiendum, frigidum aëra admittere; eos qui refrigerant liquores bibere; antiphlogistica diaeta uti; irritamina omnia, quibus aegrotæ moleste afficiantur, tempestive amovere; efficacissima inter remedia esse reperiuntur.

Quod autem ad missionem sanguinis attinet, ut, ne inde aegrotæ quid detrimenti capiat, a nobis caveatur, maxime quidem opus est. Quamvis enim ardentissimo percitus studio, Leakeus, in quæ de curando hoc morbo edidit scriptis, venæsectionem summis laudibus extulit; attamen, quatenus ex ejus successu judicari potest, minime videtur, ipsum, eam medendi quam instituit rationem, adeo revera expertum esse fructuosam, quam velit, sanguinem, ingruente morbo, missum, esse credamus. Post quæ studiosissimus iste morborum observator, Cullenus, optime de hac re edidit; cupide

quidem spero, missionem sanguinis, adeo hac in febre perniciosam, dehinc in defuetudinem mox abituram.

Alit enim,

“ In the case of synocha, there is little doubt about
“ the propriety of blood-letting ; but there are other
“ species of fever, as the synochus, in which a violent
“ reaction and phlogistic diathesis prevail during some
“ part of the course of the disease ; while, at the same
“ time, these circumstances do not constitute the prin-
“ cipal part of the disease, nor are to be expected to
“ continue through the whole course of it ; and it is
“ well known, that, in many cases, the state of violent
“ reaction is to be succeeded, sooner or later, by a state
“ of debility, from the excess of which the danger of
“ the disease is chiefly to arise : It is therefore neces-
“ sary, that, in many cases, blood-letting should be en-
“ tirely avoided ; and, even though, during the inflam-
“ matory state of the disease, it may be proper, it will
“ be necessary to take care that the evacuation be not
“ so large as to increase the state of debility which is
“ to ensue.”

Quoniam

Quoniam puerpera hac febre implicita, tam cito a plenitudinis statu atque tensionis, in periculofissimum torporem atque debilitatem fere semper decedit; ideo ad sanguinis missionem minime decurrendum est; nisi ejus impetus adeo fit vehemens, ut plus inde periculi existimescendum sit, quam quod superveniente imminet debilitate. In nosocomio Parisiensi, nunquam minime quidem profuit. Et, in tribus aut quatuor exemplis, in quibus sanguinem, invadente morbo, missum ipse vidi; res, nihil plane aliud agere, quam gradum mortis, prius celerem, multo adhuc celeriore facere, visa est.

In Differtatiuncula Douletii, a Regia Societate Parisiensi edita, novam is auctor puerperarum febrem medendi instituit rationem; quae, ob eximium in nosocomio Parisiensi successum, ubi hic morbus, multos per annos, saevierat, et perennem auctori famam attulit, et, ut eum solenni donaret numismate, regem adduxit. Insignis haec ratio, quae spem medicorum nunquam mentita fuisse narratur, qualis sit, et ex quibus constituatur remediis, nunc breviter dicendum est.

Celeberrimus

Celeberrimus hic medicus, febre primo invadente, puerperae quindecim ipecacuanhae grana, in duas partita doses, sesquihorae intervallo, sumendas, dedit: Quae et vomitum et alvum fere semper cierunt, quaeque, postero die, signis five remittentibus five non, eadem quantitate, eodemque intervallo, iterandas curavit. Morbo nihilo remissione, ejusdemmodi doses, tertio vel quarto quidem die, pro rata symptomatum violentia, adhibitae fuerunt. Potu pro communi, aegrotae permisit, ut seminis lini infusum, ad libitum, biberet. Die septimo vel octavo, aegrotae, alvus quo leniter moveretur, catharticum quoddam mite adhibuit; fecitque, ut idem, prout plus minusve urgeret morbus, ter quaterve, quibus conveniret intervallis, iteraretur.

Haec medendi ratio, in quatuor exemplis, ubi periculum ex ea factum vidi, et ubi ipecacuanha, primo paroxysmo febris accedente, exhibita fuit, ita melius omnium opinione cessit, ut dosin, secundum post diem, redintegrare, nihil opus fuerit. Quatuor haec exempla, aequae ac nonnulla ex iis quae in nosocomio Parisiensi obvenerunt, quibusque, ineunte primo paroxysmo, ad
ipecacuanham

ippecacuanham decursum est; anne exempla fuerint ephemeræ lacteæ; et felicem habuissent exitum, etsi nunquam adhibitum fuisset hoc medicamen; nescio quidem quid iudicarem. Sed hæc res utcumque sit, ratio hic tradita, quoniam felicissime evenit in centenis quibusdam exemplis, ubi Douletius eam institutam fuisse affirmat, certissime nostram jure postulat attentionem; et semper, quoties puerperæ quidem minimo afficiantur rigore, propterea adhiberi debet; quod rigor, si semel inductus fuerit, quo tendat, prorsus ignoramus.

Nil valente hac medendi ratione, auxilium deinceps a purgantibus remediis petendum est; quæ et irritationem ex retentis orientem faecibus tollendo, atque corruptos evacuando humores, qui in intestinis adsint, multum, ippecacuanha inefficace reperta, ad febrem, de qua hic agitur, discutiendam pollent. Hulmius affirmat, diarrhoeam unam ex iis esse rationem, quibus vires naturæ medicatrices hunc morbum submovere conantur; ideoque adjuvandam potius, nimia si non sit, quam compescendam, prorsus existimat. Fosterus maximam spem in hujusmodi medicamenti ponere videtur. Con-

sentiunt

sentiunt quoque Denmannus et Leakius, rationem hanc febrem tollendi purgantibus remediis, tutissimam esse, aequae ac efficacissimam. In duobus exemplis quae prosperos Dublini habuerunt exitus, sal Glauberi, quibus conveniret dosibus, quotidie adhibitus est: Et, quartum post diem, quo sustinerentur aegrotae vires, ad vinum, et quo nocte quiesceret, ad laudanum liquidum, gravi nullo signo vetante, semper decursum est.

De reactione et quibus imminuatur remediis, satis dictum: Nunc igitur, qua ratione effectibus debilitatis obfisti possit, explicare, opus est ut festinemus.

Debilitatis effectibus optime occurritur iis remediis, quae irritabilitatem aut imminuunt aut tollunt. Hujuscemodi efficacissima reperiuntur opium et vinum, quorum tempestivus igitur usus, periculosa debilitate urgente, nunquam differendus est. His remediis haustus salinus, et frigus quoque admotum, commodissime accedere possint.

Cortex

Cortex Peruvianus, anne, hac in febre, tute et cum fructu adhiberi possit, certatim inter medicos disputatum. Ut interdum adaugeat diarrhoeam, et etiam sublatam haud raro iterum inducat, minime quidem potest dubitari^a. Praeterea, hoc in morbo adhibitus, solet plerumque vel gravem abdominis dolorem afferre, vel jam allatam augere. Cautissime igitur, si unquam, adhibeatur.

Vesicatoria, quoniam in omnibus fere febribus parum proficiunt^b, et ingens hic periculum est, ne, gravissimam inducendo stranguriam, permultum aegrotae incommodi afferant; omnino sunt omittenda.

Ecce nunc absolutam eam medendi rationem, quae mihi efficacissima esse videtur, et cujus, peritissimos inter medicos, maxime inclaruit usus. Sed optimis medicorum conatibus non semper aspirat Apollo. Interdum enim, funestissima haec febris, qua,

“ Tristius

^a Vide Leak. p. 137.

^b Vide Cullen, Prim. Lin. p. 332.

" Tristius haud ullum monstrum, nec saevior ulla

" Pestis et ira Deum, Stygiis sese extulit undis."

VIRG.

Irrita Apollonis arte, saepe nosocomia pervagatur; et quasi insatiabiliter furens, omnes corripit puerperas, correptasque occidit. Quoties, illachrymabili comitante morte, grassatur, parituris, ne in receptaculum puerperarum introcant, dum penitus expurgatae fuerint aedes, interdicti oportet. Namque hanc febrem, dum ita facit, contagione loci propria semper excitari, fatis ex eo apparet; quod, in eadem urbe, propriis autem domibus, puerperae eadem febre non corripiantur.

F I N I S.